

Základní škola a Mateřská škola Hora Svaté Kateřiny
nám. Pionýrů 1, Hora Svaté Kateřiny, 435 46
476 113/ 151 - 299
IČO: 708 827 62
zskaterina.edupage.org
reditelna@zskaterina.cz

Preventivní program školy
Prevence rizikového chování
2019 /2020

Vypracovala: Ing. Zuzana Pechová, 22. 9. 2019

OBSAH

Obsah

1. ÚVOD, CHARAKTERISTIKA ŠKOLY.....	1
Třídnické hodiny – školní rok 2019 /2020.....	2
2. CÍL PREVENTIVNÍHO PROGRAMU.....	5
3. CÍLOVÁ SKUPINA.....	7
4. PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ.....	7
5. AKTIVITY.....	7
6. SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKY.....	8
7. POSTUPY ŘEŠENÍ – vždy uvědomit.....	9
8. SEZNAM REALIZÁTORŮ PP.....	14
8. ZÁVĚR.....	14

Seznam zkratk

PP – preventivní program

ŘŠ – ředitelka školy

ŠMP – školní metodik prevence

ŠVP – školní vzdělávací program

TH - třídnické hodiny

TU – třídní učitel

VP – výchovný poradce

1. ÚVOD, CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Preventivní program vychází z koncepce specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v resortu MŠMT, jehož součástí jsou Metodická doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže a Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Do školy docházejí převážně děti z horských obcí Brandov, Nová Ves v Horách a města Hora Svaté Kateřiny. Základní, potažmo i mateřská, škola je specifická svou velikostí, horskými podmínkami, ale i tím, že ji navštěvuje velké množství dětí z místního dětského domova. Tyto děti mají obvykle různé hendikepy již při vstupu do mateřské školy, poté základní školy, od emočního strádání, specifické poruchy učení po poruchy chování. I složení místního obyvatelstva, kde je velká skupina sociálně slabých občanů, přispívá k různorodým specifikům této školy. Školu navštěvují děti s individuálním vzdělávacím plánem (dále IVP) a různými podpůrnými opatřeními, spolupráce s rodiči nebývá vždy kvalitní, často je efektivní spolupráce velmi náročná a složitá. Kladem v dané situaci zůstává počet dětí v celé škole. Ve třídě je v průměru deset dětí a pedagog je často ještě posílen o asistenta pedagoga. Aktuální počet žáků v ZŠ je 102, v MŠ 28. Výuka probíhá v jedné budově, nemusí tedy během doby vyučování přecházet. Výjimku tvoří prostor školní cvičné kuchyňky, který se nachází ve vedlejší budově, kam žáci vždy přecházejí v doprovodu pedagoga. Prostředí ve škole jako např. šatny, hřiště, WC... nevnímáme jako riziková, jsou vždy zajištěny pedagogickým dozorem.

PP probíhá od mateřské školy až po poslední ročník základní školy. Preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru ZŠ i MŠ a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Prevence rizikového chování je zaměřená na podporu zdraví a zdravého životního stylu pomocí kontinuálních, komplexních a interaktivních programů. Jedná se o nadpředmětová témata, součástí je mimo jiné dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí, problematika první pomoci a úrazů, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním atp. Programy pomáhají žákům čelit sociálnímu tlaku, zkvalitňovat úroveň komunikace, nenásilně zvládat konflikty, odmítat návykové látky, zvyšovat zdravé sebevědomí, zvládat úzkost a stres apod. Souběžně se prolíná s ŠVP. Důležitou cestou k předcházení rizikového chování, je vedení žáků ke zdravému životnímu stylu a poskytnutí různorodých volnočasových aktivit. Škola poskytuje několik kroužků. Nedílnou součástí efektivního naplňování cílů PP je spolupráce ŠMP, VP, ŘŠ. Za tímto účelem byly smlouveny pravidelné konzultace a schůzky 1 x měsíčně. Dále spolupráce TU, pedagogů a vzájemná komunikace s ŠMP či VP.

Ve škole probíhají 1x měsíčně (1. týden v měsíci) pravidelné třídnické hodiny, kde třídní učitelé pracují se žáky své třídy. Tento školní rok si třídní učitelé navrhli pět témat na třídnické hodiny dle aktuálních potřeb třídních kolektivů. Následujících pět témat navrhuje školní metodik prevence (ŠMP) na základě událostí, hodnocení TU a hodnocení PP předešlého školního roku. Třídní učitelé si budou témata vybírat během školního roku dle aktuálních potřeb své třídy, avšak během školního roku pokryjí veškerá zadaná témata. Zpětnou vazbu o tématu, formě a průběhu třídnické hodiny budou učitelé odevzdávat ŠMP každý měsíc. Informace od třídních učitelů jsou pro další preventivní program zásadní. Ti musí nejlépe vědět, jaká je v oblasti rizikového chování situace v jejich konkrétní třídě. Třídní učitelé odevzdávají ŠMP pravidelně hodnocení svých tříd koncem každého pololetí. Ve svém hodnocení tříd se budou nyní soustředit na tyto otázky:

Jaké rizikové chování se ve třídě objevilo? U kolika dětí? Jak bylo řešeno? Jak byla situace zjištěna? Kdo situaci řešil? S použitím jakých metod? Efektivita intervence? Velmi důležité je, nejen stran TU, nebát se problémy pojmenovat, otevřít je a požádat o pomoc a řešení.

Třídnické hodiny – školní rok 2019 /2020

1. třída

- 1) Seznámení se školním řádem, bezpečností a pravidly třídy, tmelení kolektivu, řešení provozních záležitostí.
- 2) Spolupráce ve skupině a přebírání zodpovědnosti za společné úkoly- „být kamarád“, „táhnout za jeden provaz“, „nekonfliktní chování“, řešení neshod mezi spolužáky.
- 3) Vhodné a nevhodné zdravotní návyky - sebeobsluha, péče o zdraví.
- 4) Vánoce – lidové zvyky a tradice, péče o zdraví, sounáležitost - třída, rodina.
- 5) Rizikové situace v zimních sportech, hodnocení kolektivu, zpětná vazba 1. pololetí, sebehodnocení.

2. třída

- 1) Třídní pravidla. Rozvoj vztahů ve třídě, podpora pozitivních vztahů a spolupráce mezi dětmi.
- 2) Poznávání a sebepoznání.
- 3) Podpora sebevědomí.
- 4) Soudržnost kolektivu.
- 5) Etika – základy slušného chování.

3. třída

- 1) Adaptace – začlenění nového/nových žaka/ů do kolektivu třídy – prosociální aktivity, práce s emocemi, chováním, vzory v jednání, ...
- 2) Řešení aktuálních situací, problémů, ale i pozitivních skutečností apod.
- 3) Pravidla třídy a spolupráce – slabší pomáhají silnějším, práce ve skupině, mírnění konfliktů.
- 4) Etiketa – komunikace (s dětmi, dospělými, různé role, situace, slušná mluva,...).
- 5) Svátky – spoluprožívání, proč slavíme, upevňování vazeb, tradice.
- 6) Nebezpečné situace kolem mě – příroda, cesta do školy, cizí lidé, zvířata,...

4. třída + 1x měsíc společná akce

- 1) Pravidla třídy s žáky (navzájem si nasloucháme, zkoušíme nové věci, nebojíme se udělat chybu, nasloucháme ostatním, jsme přátelští, žalování není hezké, hlásíme se, používáme kouzelní slovíčka), seznámení se školním řádem.
- 2) Zdravé vztahy ve třídě (bez pomluv a hádek), osobnostní rozvoj žáků, zdravý životní styl.
- 3) Rozvoj komunikace, pokračovat v rozvíjení dobrého klimatu ve třídě, komunikace – přátelská, optimistická, svobodná – respektování žáka jako osobnosti říkat své názory (slušně), zajímavá, zábavná s humorem, rovná – učitel se nesmí vymlouvat, lhát, pak to může vyžadovat od žáků, tolerance vůči etnickým sociálním menšinám.
- 4) Hodnocení ind. pokroků – co se povedlo, nepovedlo, proč.

5. třída

- 1) Seznámení se školním řádem, bezpečností a pravidly třídy, začlenění nového žáka, řešení provozních záležitostí.
- 2) Spolupráce ve skupině a přebírání zodpovědnosti za společné úkoly- „být kamarád“, „táhnout za jeden provaz“, „nekonfliktní chování“, řešení neshod mezi spolužáky.
- 3) Vhodné a nevhodné zdravotní návyky- sebeobsluha, péče o zdraví.
- 4) Vánoce – lidové zvyky a tradice, péče o zdraví, sounáležitost- třída, rodina.
- 5) Rizikové situace v zimních sportech, hodnocení kolektivu, zpětná vazba 1. pololetí, sebehodnocení.

6. třída

- 1) Pravidla třídy.
- 2) Slušné chování, vyjadřování. Autorita dospělého.
- 3) Sebeúcta a sebevědomí - umím říct ne a formulovat svůj názor.
- 4) Jsem platný člen třídy - aktivně se zapojuji do života ve třídě a spoluvytvářím třídní klima.
- 5) Hodnocení, sebehodnocení.

7. třída

- 1) Pravidla třídy.
- 2) Úcta k cizímu majetku - prevence krádeží a vandalismu uvnitř a v okolí školy.
- 3) Sebeúcta a sebevědomí - umím říct ne a formulovat svůj postoj.
- 4) Jsem platný člen třídy - aktivně se zapojuji do života ve třídě a spoluvytvářím třídní aktivity (např. vánoční vystoupení).
- 5) Aktuální téma "Co nás právě trápí".

8. třída

- 1) Slušné chování, vyjadřování. Autorita dospělého.
- 2) Úcta k cizímu majetku a zdraví.
- 3) Sebeúcta a sebevědomí - umím říct ne a formulovat svůj názor.
- 4) Každý problém má své řešení.
- 5) Hodnocení, sebehodnocení.

9. třída

- 1) Seznámení se školním řádem, pravidla třídy.
- 2) Důvěra, jako stavební jednotka našeho kolektivu.
- 3) Klima třídy.
- 4) Vánoce přicházejí ...s koledou a dobrým slovem u stolu.
- 5) Hodnocení prospěchu a chování 1. pololetí.

Témata stanovená ŠMP (nutno vždy přizpůsobit věkové skupině!)

- prevence zneužívání návykových látek (cigarety, alkohol, marihuana)
- záškoláctví, skryté záškoláctví
- prevence zdraví – sebepoškozování (od 5. ročníku), řešení náročných situací
- zdravý životní styl, hygienické návyky
- prevence osobní bezpečí, šikana, kyberšikana
- prevence školního neúspěchu - pracovní návyky, plánování, vedení k samostatnosti
- zaměřená na I. stupni -prevence dopravní výchova
- zaměřená na II. stupni - prevence sexuální výchova - sex bezpečně, antikoncepce

- hodnocení školního roku
- bezpečné chování o prázdninách, první pomoc

Mezi největší problémy patří:

- nevhodné (vulgární) chování mezi spolužáky
- kouření ve volném čase – mimo areál školy
- sebepoškozování, nevhodné řešení starostí a problémů
- ubližování, šikana (jak se zachovat v případě ubližování a šikany)
- krádeže

Snaha je v rámci PP obsáhnout tyto oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže:

- agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, extremismus, rasismus, xenofobie
- záškoláctví, skryté záškoláctví
- virtuální drogy (počítač, video, televize, mobilní telefony)
- závislost, užívání návykových látek, gamblerství,
- rizikové chování v dopravě – projektový den I .stupeň
- poruchy příjmu potravy (bulimie, anorexie, obezita)
- sexuální rizikové chování
- problémové chování (lhaní, vulgarismy, nerespektování autority)
- školní neprospěch
- sebepoškozování

2. CÍL PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

Obecným programem PP je osvojit si některé kompetence

- rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají k odpovědnosti za chování
- rozvoj dovednosti zapojit se do skupiny vrstevníků a umět spolupracovat
- zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, stres
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- snaha o změnu postoje u dětí, které kouří
- zkvalitňování mezilidských vztahů, vztahů ve třídě i ve sborovně
- upevňování důvěrného vztahu mezi pedagogy a žáky
- chránit svůj život, prevence úrazy

- rozvíjet správnou komunikaci – posilovat komunikační dovednosti
- mít vlastní názor – vést žáky ke správnému hodnocení, sebehodnocení
- zvýšit odolnost žáků vůči rizikovému chování
- akceptovat kompetentní autoritu
- výchova k samostatnosti
- vědět, že je více možností řešení konfliktů, jak si poradit s neúspěchem, kritikou
- sexuální výchova (bezpečný sex, informace o přenosných chorobách)
- spolupráce se zákonnými zástupci
- dopravní výchova
- metodická pomoc a zajištění podpůrných materiálů a odborné literatury pedagogům
- zapojit pedagogy do volnočasových aktivit
- spolupracovat s MŠ – zavedení ochranného režimu v případě náznaků šikany v MŠ nastavit přísnější dohled
- zajistit školení pro učitele –etika, třídnické hodiny

Zaměření PP ve školním roce 2019/2020 je specifikováno následovně:

- informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování
- formou hry seznámit předškoláky v MŠ o rizikovém chování a jeho prevenci
- systematická výchova a průběžná výchova ke zdravému životnímu stylu ve vyučovacích hodinách např. Prv, Př, Orv, Tv..., v rámci třídnických hodin a projektových dnů.
- informovanost pedagogických pracovníků o aktuálních problémech v oblasti rizikového chování
- spolupráce s vedením školy, VP, TU
- vytváření podmínek předcházení rizikového chování
- bezpečné prostředí ve škole – odmítání násilí, přiznání rizika výskytu šikany, identifikace rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany, zabezpečit minimální požadavky na ochranu dětí, žáků před šikanou (TU, VP, ŠMP, ŘŠ)
- nastavení třídních pravidel, která nenahrazují ani nezdvoujují školní řád, TU
- nastavení konkrétních a srozumitelných pravidel ve školním řádu (konkrétně ohrožující chování a jak bude sankcionováno) vedení školy ve spolupráci s TU a ŠMP
- školní program proti šikanování

3. CÍLOVÁ SKUPINA

PP je určen pro všechny žáky ZŠ vč. školní družiny a děti z MŠ, zároveň pro všechny pedagogické pracovníky.

4. PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Personální zabezpečení – Na naplňování PP se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci. Pro zkvalitnění dovedností a znalostí k realizaci PP je možno využívat samostudia pedagogů, nebo odborná školení. Důležitá je spolupráce ŠMP, VP, TU a vedení školy.

Materiální zabezpečení – čítárna, učebna PC využívání internetu, informační letáky, odborná literatura. Budova školy je moderně vybavena, ve všech třídách je interaktivní tabule, počítače a připojení k internetu. Žákům je k dispozici wi-fi síť. Dále vybavená PC učebna, v provozu je keramická dílna s pecí, nové školní díly a ŠD. Škola je zapojena do projektu „Ovoce do škol“, dále máme školní bufet, kde se snažíme nabízet potraviny, které by žákům měly pomoci v orientaci zdravého životního stylu. Využití tělocvičny a školního hřiště podporuje pohyb dětí. O přestávkách využívají, na chodbách, hru šprtec, minifotbal. Součástí školy je školní jídelna, která nabízí žákům a pracovníkům školy kvalitní stravování.

5. AKTIVITY

Své znalosti a dovednosti mají žáci možnost uplatnit v různých školních i okresních soutěžích. Jedním z cílů PP je naučit děti zařadit se do skupiny vrstevníků a také s nimi umět spolupracovat. K nenásilné výuce této dovednosti pomáhá pořádání projektových dnů ve složení průřezem od I. do IX. třídy.

Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí probíhá ve škole pravidelně každý školní rok. Žáci i děti z MŠ si tak pravidelně připomínají prevenci sociálně-patologických jevů, osobní bezpečí, dopravní výchova, bezpečný pohyb v silničním provozu, prevenci úrazů, chování při požáru, evakuace, útočník ve škole AMOK, důležitá telefonní čísla IZS.

Zapojení pedagogů

- TU - 1x měsíčně třídnická hodina – prevence, komunikace, klima třídy
- rizikové chování (v rámci tematického vyučování)
- zdravý životní styl (v rámci tematického vyučování)

- volba povolání – 6., 7., 8., 9. třída
- hodnocení TU vždy 1x za pololetí, TH 1x za měsíc

Volnočasové aktivity

Škola momentálně nabízí tyto kroužky:

Keramický kroužek, tenis, taneční kroužek, vaření, fotbal, doučování ČJ II.st., doučování M II.st., doučování Čj I. st., doučování M I. st., čtenářský klub, badatel, matematický logik, florbalu pod vedením rodičů dětí a žáků

Výjezdy, exkurze

- třídní pobyty, výlety,
- adaptační pobyty – třídní pravidla, začleňování nových žáků
- dopravní hřiště I. Stupeň
- účast na sportovních, vědomostních soutěžích v okrese
- školní parlament
- školní kola olympiád
- Revolution train – Praha (8. třída), prevence návykových látek (Dle zájmu)
- Ozdravný pobyt
- Hravě o prevenci ve spolupráci se Zdravotním ústavem Ústí nad Labem
- Den zdraví – Most
- Den Země, Uklidme svět, uklidme Česko
- Preventivní program Teenchallenge

6. SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKY

- Spolupráce s metodiky prevence okresu Most, pravidelné schůzky
- spolupráce s okresním metodikem prevence - pí. Kateřina Králíčková
- setkání s pracovníky K-centra Most, v případě potřeby
- spolupráce s Policií ČR, PPP, OSPOD Litvínov

7. POSTUPY ŘEŠENÍ – vždy uvědomit

- je vždy informována **ředitel(ka)**, popř. **zástupce**, následně metodik prevence. Vždy je *sepsán zápis!*
a) výskyt nelegálních omamných a psychotropních látek

Pokud zajistí pedagog podezřelou látku a má podezření, že se jedná o drogu, v přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru, uloží látku do obálky, napíše datum čas a místo nálezu, obálku dá do trezoru školy a vyrozumí Policii ČR.

Co udělat, když je dítě pod vlivem drogy? Opilé?

Spolupracovat s rodinou, informovat. Zajistit žáka mimo dosah ostatních dětí. Vyhledat lékaře nebo volat rychlou záchrannou službu (dítě je bezvládné, nedá se probudit, upadá do bezvědomí, chová se nepřiměřeně, hrozí těžká otrava, apod.)

b, šikana

Dochází-li k šikanování dětí v průběhu vyučování nese plnou odpovědnost **školské zařízení** (rodič šikanovaného žáka může požadovat náhradu).

Odpovědnost pachatelů šikany je dána věkem. Dítě mladší 15ti let nemůže být trestně postiženo, avšak může být umístěno do ústavu. Proto je na školských zařízeních, aby sledovala chování dětí, za které nesou i právní odpovědnost a z negativního chování vyvodila důsledky – pohovory s rodiči, zajištění účasti odborného pracovníka, spolupráce s institucemi, zajišťujícími sociálně-právní ochranu dítěte, návrh na stanovení dohledu nad chováním dítěte, umístění dítěte v ústavu. Spolupráce s Policií ČR.

Povinnost řídit se těmito doporučeními a pokyny!

A. ŠIKANA, KYBERŠIKANA

Šikana Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí).

- ❖ přímá šikana- fyzická, verbální, neverbální
- ❖ nepřímá šikana – emocionální utrpení, rozšiřování zákeřných pomluv, neoprávněná nařčení.

- ❖ je založena na vědomé, záměrné, úmyslné snaze ublížit
- ❖ útoky jsou oběti nepříjemné
- ❖ projevuje se nepoměr sil
- ❖ nepřímá šikana- vůči učiteli, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení z nespravedlivého hodnocení, ničení pověsti atd.
- ❖ šikanovaný se cítí ponížený a zraněný
- ❖ kyberšikana – elektronická šikana

Škádlení (rozdíl)

- ❖ škádlení je zábava pro obě strany, škádlení může žák opětovat, bránit se mu, zastavit ho, pokud se žák neumí nebo nemůže bránit a přesto škádlení pokračuje přerůstá v šikanu
- ❖ podobně se jedná o šikanu učitele- pokud se stává vědomým, záměrným, úmyslným a cítí- li pedagog, že není v jeho moci vše zastavit

AGRESOR - snaha ovládat okolí, sklony k sobectví, sebestřednosti, nedostatek morálního citění, absence pocitů viny a lítosti

1. typ - hrubý, primitivní, impulsivní - šikanuje masivně, tvrdě, brutalita v rodině (napodobování), chtějí absolutní poslušnost (gangy)

2. typ - slušný, kultivovaný - násilí a mučení beze svědků (vojenská výchova)

3. typ - „srandista“ - optimistický, výmluvný, oblíbený, šikanuje pro pobavení

OBĚŤ ŠIKANY

- ❖ děti „jiné“, slabé, obézní, jiná barva pleti
- ❖ děti ze soc. slabých rodin
- ❖ viditelná bojácnost, nízká sebedůvěra, přecitlivělost

PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ VAROVNÉ SIGNÁLY ŠIKANOVÁNÍ

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:<ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody:<ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina:<ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou.	<p>A. První (alarmující) kroky pomoci</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí <p>B. Příprava podmínek pro vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům <p>C. Vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) <p>D. Náprava</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)

ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

TÝM ŠKOLY: (při řešení rizikového chování žáka)

- ❖ ředitel
- ❖ metodik prevence, uč. Zuzana Pechová
- ❖ VP
- ❖ TU

POSTUP PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY

- (vždy ředitel, metodik prevence, VP, TU)

Nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany, škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit nebo zda požádá o pomoc, PPP, středisko výchovné péče, Policii ČR, atd.

Pedagogové by ve spolupráci s MP měli zvládnout počáteční šikanu.

Při šetření a řešení pokročilé šikany se škola obrátí na další odborníky.

Škola zajišťuje ochranu informací i informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí.

Nápravná opatření součástí školního řádu

1. výchovná opatření (napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)

2. snížení známky z chování

3. doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný pobyt žáka v diagnostickém ústavu

4. podání návrhu orgánu sociálně – právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následkem umístění v diagnostickém ústavu

5. dle Školského zákona §31 zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.

Dopustí-li se žák nebo student jednání podle odstavce 3, oznámí ředitel školy tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

Škola nezve rodiče protagonistů do školy, když ještě šikana není vyšetřena.

A. Vyslechnout osoby, které informovaly o výskytu šikany (Oběť)

B. NE AGRESORA

Zjistit:

- 1) Kdo je agresorem? (kdo se podílí na ubližování)
- 2) Co, kdy, kde dělal oběti?
- 3) Jak dlouho trvá? Kdy asi poprvé? Kdy naposledy.
- 4) Oběť? Oběti?

D. Další nezaujaté svědky

E. Zajistit ochranu oběti

NEKONFRONTOVAT OBĚŤ S AGRESOREM!!!

VÝCHOVNÉ OPATŘENÍ - zázpis

komise: ředitel (zást.), metodik prevence, VP, TU, zákonný zástupce agresora (oba)

1. Seznámení s případem zákonného zástupce agresora
2. Rozhovor s rodiči oběti probíhá individuálně
3. Vyjádření pedagogů
4. Vyjádření agresora
5. Vyjádření zákonných zástupců žáka
6. Informovat zákonné zástupce o zjištěních a závěrech školy, domluvit se na dalších opatřeních
7. Rozhodnutí komise (bez zákonných zástupců a žáka), běžná výchovná opatření (NTU, TU, ŘD, II., III. stupeň). V případě škody na majetku, nutná náhrada.
8. Seznámení se závěry - zák. zástupci, žák
9. Podpisy
10. V případě odmítní ze strany zákonného zástupce nebo závažná forma šikanování (met. pokyn č.j. 24 246/2008-6), oznámení Policii ČR a OSPOD.

8. SEZNAM REALIZÁTORŮ PP

Vedení školy

Mgr. Jitka Nováková

Mgr. Pavel Kopecký

ředitelka školy

zástupce ředitele školy, výchovný poradce

Třídní učitelé

Mgr. Veronika Teplá

Mgr. Marie Šebková

Mgr. Zdeňka Braumová

Mgr. Zlatuše Meissnerová

Mgr. Pavla Zdeňková

Ing. Zuzana Pechová

Mgr. Martina Kopecká

Ing. Zuzana Pechová

Mgr. Lidia Bachurová

I. třída

II. třída

III. třída

IV. třída

V. třída

VI. třída

VII. třída

VIII. třída

IX. třída

Učitelé bez třídnictví

Bc. Jarmila Frnková

Věra Sehnalová

Školní družina

Markéta Shandarová

Školní metodik prevence

Ing. Zuzana Pechová

8. ZÁVĚR

Vytváření otevřeného partnerství s žáky, pedagogy, s rodiči, kteří patří v problematice prevence k nejzásadnějším prvkům, jež mohou kvalitativně zlepšit (bohužel i poškodit) výsledky procesu prevence rizikového chování.

Se zákonnými zástupci je nutná spolupráce, naše škola získala již po druhé titul „Rodiče vítáni“, v uplynulém období se nám blízká spolupráce dařila.

- ❖ třídní schůzky
- ❖ netradiční třídní schůzky TU+ žák + rodič
- ❖ konzultační hodiny pro rodiče s VP, MP, TU

Pro fungování každé společnosti jsou důležitá určitá pravidla a především jejich dodržování, která jsou účinnou prevencí rizikového chování, záškoláctví, kouření, nekázně, násilí. Všichni pedagogové jsou součástí PP, proto je nutné zapisovat během roku do listů prevence a dále pravidelné hodnocení tříd z hlediska prevence 2x ročně, odevzdávat MP.

zdroje metodické pomoci při tvorbě dokumentu, ale i pomoci při realizaci MPP. Takovým zdrojem by měl být v první řadě poradenský metodik prevence při pedagogicko-psychologické poradně, dále MŠMT a HMP. Dokument by měl obsahovat přehlednou databázi vzdělávacích aktivit pro ŠMP a další pedagogické pracovníky, přehled preventivních programů a volnočasových aktivit. To vše vždy s uvedením kontaktní osoby a zdůvodněním, na základě jakých kritérií si škola daný program/aktivitu vybrala. Dále by měl dokument obsahovat odkazy na zákony a metodické pokyny MŠMT, popř. PČR. Součástí dokumentu by měla být také sociální síť – tedy síť organizací a odborných zařízení (na celostátní a především regionální úrovni), na které se bude škola obracet v indikovaných případech. Nezbytné jsou kontakty na tyto organizace: Vnějšími zdroji pro přípravu dokumentu MPP a pro následnou realizaci projektu jsou i internetové stránky, které jsou informačními zdroji v oblasti primární prevence SPJ (RCh) (např.: MŠMT.cz, primarniprevence.cz, webové stránky odborných zařízení, webové stránky PCPP, Oddělení protidrogové prevence MHMP) a zdroje internetového poradenství pro pedagogy v oblasti primární prevence.